

FIGYELEM!

Az előadó a szöveget a helyi viszonyoknak megfelelően módosítsa, bővítse, helyi példákkal egészítse ki.

A BORJÚNEVELÉS

1. kép

Az MDP Központi Vezetőségének 1955. július 8-i határozata a többi között előírja a szarvasmarhaállomány mennyiségi és minőségi színvonalának emelése érdekében a borjúnevelés megjavítását. A borjúnevelést elsősorban gazdaságosabbá kell tenni az itasásos irányított neveléssel. Edzett, egészséges, jó tejtermelő és jó átörökítő képességű egyedeket neveljünk fel tehenné, bikákká.

2. kép

Fontos ez azért, hogy szocialista nagyüzemi gazdaságaink — de különösen termelőszövetkezeteink — mihamarabb megerősítsék szarvasmarhatenyésztésüket, ezen belül jövedelmezővé tegyék tehénésztüket. Az út ehhez a saját nevelésű üszőállomány kialakításán át vezet.

3. kép

A borjúneveléshez jó takarmányozáson, megfelelő tartáson kívül jó bánásmód is kell.

4. kép

A fiatal állatok meghálálják a szerető bánásmódot, a pontos etetést, itatást, a megfelelő takarmányozást, mert tehenné, bikává nevelődve búsán visszafizetik ezt a gazdának sok tejben és a jó átörökítő képességű utódoiban.

5. kép

A borjúnevelés leggazdaságosabb — és egyre inkább elterjedt módja — a mesterséges, vagyis helyesebben az itatásos borjúnevelés.

6. kép

A mezőgazdasági nagyüzemekben, az állami és termelőszövetkezeti gazdaságokban csak ezzel a módszerrel lehet kifizetően felnevelni a borjakat. Az itatásos módszerrel nevelt borjúnál 4 hónap alatt mintegy 20—25 kg vajat takaríthatunk meg, ami pénzben mintegy 1200.— Ft-ot tesz ki.

7. kép

A bikaborjak 30 napos korukig csak teljes tejet kapnak. Utána fokozatosan 70 napos korukig kevert tejet (teljes és fölözött tej) isznak. 71 napos kortól 150 napos korig már csak sovány tejet kapnak. A bikaborjak így általában 5 hónapos korukig 450—500 liter teljes és 640 liter fölözött tejet fogyasztanak el.

8. kép

A tenyésztésűzők 1-től 20 napos korukig csak teljes tejet, 20 napos kortól 75 napos korig fokozatos átmenettel kevert tejet és 75—120 napos korukig már csak sovány tejet kapnak. Az üszőborjak tehát 4 hónapos korukig összesen 450 liter teljes és 575 liter fölözött tejet kapnak.

9. kép

Amint a borjú világra jön elválasztják az anyjától.

10. kép

A borjú ezután mérlegre kerül és feljegyzik születési súlyát.

11. kép

A törzskönyvezett tehének borjait ezután tetoválják.

12. kép

A kisborjú életének 8-ik órájában már föccstejet kap, de nem természetes úton, hanem — amint a képen is bemutatjuk — szopókás üvegből. A borjú az anyja föccstejét kapja.

13. kép

Egyes állami gazdaságokban, sőt termelészövetkezetekben, egyedi ketreceket készítenek a borjak részére. Az elkülönítésre főként egészségügyi szempontokból is szükség van.

14. kép

A közösen tartott borjaknál — azok játékos hajlama miatt és a szopási inger folytán is — gyakori jelenség, hogy nyalják, falják egymást, s így egyik borjú átviheti a másikra az esetleges lap-pangó betegségeket.

15. kép

Egyedi ketrechen tartott borjú a derekegyházi állami gazdaságban.

16. kép

Igen korszerű és a borjútartás jó módszere a mezőhegyesi állami gazdaságban. Egyszerű és olcsó megoldása ez az egyedi, elkülönített borjútartásnak. A borjak ennél a megoldásnál nem érik el egymást és a nevelő istálló kihasználása is gazdaságos.

17. kép

A felsőbabádi állami gazdaságban házilag, igen olcsó eszközökkel és eljárással ilyen szabadban lévő nyári egyedi borjúnevelő szállás létesítettek.

18. kép

A kemenesszentmártoni Úttörő Tsz-ben az építőbrigád bontási anyagokból építette meg az egyedi borjúnevelő ketreceket.

19. kép

Az egyedi borjúnevelő ketreceket rendszeresen kimeszelik és fertőtlenítik a borjak egészségének megóvása érdekében.

20. kép

Az erős szervezet, a szilárd csontozat kialakítása érdekében a borjakat kiengedik az egyedi ketrecek előtti kifutóba. Itt az állatok kedvükre ugrálhatnak, szaladgálhatnak...

21. kép

...és pihenhetnek, vagy bemehetnek ketreceikbe.

22. kép

A pécsi állami gazdaságban a borjúnevelő istállóban 3—4 borjúnak adnak helyet a közös ketrecek.

23. kép

A mosonmagyaróvári Április 4. állami gazdaságban három hónapos korig ilyen közös ketrecekben tartják a borjakat...

24. kép

... majd háromhónapos kortól kezdve ilyen a szállásuk.

25. kép

A bácsalmási állami gazdaságban napfényes nevelő-istállóban tartják az itatásosan nevelt borjakat.

26. kép

Az itatásos borjúnevelés egyik legfontosabb szabálya az, hogy az itatás meghatározott időben, rendszeresen és pontosan történjék. Ehhez megfelelően fel kell készülni a gazdaság borjúnevelőinek.

27. kép

A borjak néhány napos korukban már megszokják, hogy nem szopni, hanem inniuk kell a tejet, de a beléjük ivódott ösztön miatt szívesen nyalogatják a gondozó újjait.

28. kép

A mosonmagyaróvári Április 4. majori állami gazdaságban szopókával ellátott itatóedényből szívják a tejet az állatok.

29. kép

Egész sor állami gazdaságban, termelőszövetkezetben ezt a módszert alkalmazzák. Előnye, hogy a szoptatóedények használatakor a tej egyenletes, vékony sugárban jut a borjú szájába, ahol a nyállal jól elkeveredik. A kis kortyokban lenyelt tej az oltógyomorban és a belekben is tökéletesebben emészthető meg, és ezzel a módszerrel nem áll elő az úgynevezett itatásos eredetű felfúvódás.

30. kép

Másutt viszont — mint például a rajkai Vörös Csillag Termelőszövetkezetben — a szopóka nélküli itatóedényt használják.

31. kép

A hódmezővásárhelyi technikum tangazdaságban Püspöki Béla brigádvezető viszont nem tartotta helyesnek a lapos fenekű edényt. Sorra kikalapálta gömbölyűre az edények fenéklapját, mert véleménye szerint a borjak így az utolsó cseppig elfogyasztják a tejet. Az ő újítása a képen látható edényhordozó is, melynek segítségével egyszerre három borjú részére szállítja ki a tejkamrából a tejadagot.

32. kép

Egyes helyeken szívesen használják a fazékhoz hasonló itatóedényt is — végeredményben mindegyik itatóedény megfelel a célnak.

33. kép

A különböző korú borjak részére a tejszeparátorral készítik elő a fölözött tejet. Képünk a székkutasi kísérleti gazdaságban készült.

34. kép

A bábolnai állami gazdaságban, ahol ugyancsak itatásos módszerrel nevelik a borjakat, a tejfölözést végzik.

35. kép

A brigádvezető rendszeresen megvizsgálja a lefölözésre kerülő tej zsírtartalmát.

36. kép

Az itatásra szánt tejet pasztörözik és 80 C fokra hevítik fel.

37. kép

A felhevített tej ezután a hűtőbe kerül, ahol hideg víz segítségével 38 C fokra hűtik le. A borjúgondozó — aki már nagy gyakorlattal rendelkezik — tisztára mosott kezével is meg tudja állapítani a kívánatos körülbelüli hőfokot. Ez azonban nem helyes, mert nem egészen pontos és fertőzésre adhat okot.

38. kép

A hőmérő csálhatatlanabb eszköz. A lehűtés után a tej hőfokát hőmérővel ellenőrzik.

39. kép

A borjak már türelmetlenül várják a kellően előkészített tejet.

40. kép

Igen ám, de előbb ki kell adagolni!

41. kép

A nagycenki kísérleti gazdaságban Varga Antal brigádvezető is gondosan kiporciózza az egyes borjak tejadagját.

42. kép

Elérkezett a nagy pillanat. A borjak meglegedetten szürcsölik a tejet.

43. kép

Etetés után gondosan letörlik a borjak száját tiszta ruhával, nehogy a lecsepegő tej a szénában megsavanyodva, baktérium táptalaja legyen és így betegségeket okozzon.

44. kép

A jó gondozó szeme azonnal megakad az étvágytalan borjakon. Ezek az elkülönítőbe kerülnek, s az állatorvos a betegséghez mérten diétás kosztot ír elő részükre. Itt megkapják a szükséges állatorvosi kezelést és a gyógyszereket.

45. kép

A borjakat rendszeresen lemérik. Igen fontos az, hogy a súlygyarapodásukat pontosan nyilvántartsák, mert csak így lehet ellenőrizni fejlődésüket, s így állapíthatják meg, ha a fejlődésükben valami rendellenesség következne be.

46. kép

Az itatásos borjúnevelés sikere nagyrészt a tisztaságon fordul meg. Amint a derekegyházi állami gazdaságban, úgy másutt is, ahol itatásos borjúneveléssel foglalkoznak, elengedhetetlen követelmény a tisztaság! Képünkön az itatóedények elmosogatása előtt formalint öntenek a mosogatóvízhez.

47. kép

Az edényeket gondosan elmosás, jó forró vízben, és utána leöblítik, majd alaposan eltörölgetik.

48. kép

A pár hetes borjak már bele-belekóstolnak az abraktakarmányba.

49. kép

Mielőbb szoktassuk rá borjainkat a finom borjúszéna etetésére is. Különösen fontos ez itatásos nevelésnél, itt ugyanis arra kell törekednünk, hogy amikor a fölözött tej itatását megkezdjük, akkor már elegendő mennyiségű szárazanyagot vegyenek fel növénydeink, a fölözött tej hatásának kiküszöbölése végett.

50. kép

Az újrónafői Április 4. Termelőszövetkezet itatásosan nevelt borjai is még az itatás ideje alatt, fokozatosan hozzászoknak az abrak- és szalastakarmányokhoz.

51. kép

A lucerna és baltacim szénát jóízűen fogyasztják a borjak.

52. kép

A mosonmagyaróvári Április 4. törzsállattenyésztő gazdaságban már 6 hetes korban szilázst is etetnek a fiatal állatokkal.

53. kép

Nemcsak a 3—4 hónapos korú borjak, de a 6 hetesek is szívesen fogyasztják a szálastakarmányokat, sőt a nedvdús terimés takarmányokba is belekóstolgatnak.

54. kép

A bábolnai állami gazdaság 4 hónapos üsző- és bikaborjai szívesen fogyasztják a felapritott, vitamindús sárgarépat.

55. kép

A nedvdús, bő víztartalmú takarmányokat régebben csak diétás okokból, az elválasztás után adták a borjaknak, néhány kilogrammos mennyiségben. Újabban azonban mindinkább kezd elterjedni a nedvdús takarmányok etetése. Mindenesetre ajánlatos kipróbálni és megfigyelni, hogy ezek, a szálastakarmányok etetése mellett, milyen étrendi hatást váltanak ki a borjaknál.

56. kép

Az 5 hónaposnál idősebb — és sok esetben ennél fiatalabb borjakat is — egyes állami gazdaságokban és termelőszövetkezetekben — fokozatosan hozzászoktatják a lekötéshez. Amint a képen is látható, a derekegyházi állami gazdaságban a nap bizonyos időszakában néhány órára kötelelet kötnek a borjak nyakára, de nem kötik a jászolhoz.

57. kép

Később azután egy-két órára a jászolhoz is lekötik őket.

58. kép

Külön gondot kell fordítani a borjak mozgatására. A napfény, a friss levegő elősegíti a csontozat erőteljes kifejlődését, kialakítja a testtömeget, az állatok belső szerveit.

59. kép

A jó borjúnevelő istállóknak tágas, déli oldalra eső kifutójuk van.

60. kép

Ahol komolyan veszik ezt a kérdést — mint például a mosonmagyaróvári Április 4. majori állami gazdaságban — ott télidőben sem csukják be a kifutóba vezető ajtót. A fiatal állatok kedvükre kimehetnek a szabadba.

61. kép

A juhépusztai állami gazdaságban is ezért fejlődnek kielégítően a borjak.

62. kép

Nem elég azonban a karámban való mozgás. A fiatal állati szervezetnek még több mozgásra van szüksége, tehát jártatni kell a borjakat.

63. kép

A csobokapusztai állami gazdaság kárászpusztai üzemegységének választott borjai rendszeresen kijárnak a legelőre.

64. kép

A felsőbabádi törzstenyésztő állami gazdaság borjai télidőben a nap legnagyobb részét a karámban töltik, de napjában néhány órára...

65. kép

...télien is jártatják a borjakat.

66. kép

Néhány évtizeddel ezelőtt sok gazda meggondolta volna, hogy télen, a nagy hidegben kiengedje a gyengének vélt borjat a szabad levegőre. Ma már a gyakorlat bebizonyította, hogy...

67. kép

... a téli levegő, a téli napfény, a hóban való ugrándozás nem-hogy ártana, de egyenesen használ a fiatal állatoknak is.

68. kép

A korszerű borjútartás és elhelyezés egyik szép példája: az Április 4. majori, mosonmagyaróvári állami gazdaság borjúnevelője a kifutókkal.

69. kép

A kifutóban, karámban tartás egyik fontos követelménye, hogy azt árnyat adó fák övezzék, hogy a nyári nagy melegben ne szenvedjenek a tűző napfénytől az állatok.

70. kép

Az itatásos borjúnevelés nagy jelentőségét már számos termelőszövetkezet is felismerte. Az 1955 augusztusában alakult zselickisfaludi Alkotmány Tsz tagjai is itatásos módszerrel nevelik a borjakat.

71. kép

A fejlett módszerekkel történő borjúnevelés szép példáját mutatja a jászjákóhalmi Béke Termelőszövetkezet is. A képen a tsz mesterségesen nevelt borjait láthatjuk.

72. kép

Sok jó sajátnevelésű növendékbika hagyja el évről évre gazdaságukat. Nemrégiben ezt a két szép bikát adták el kereken húsz-ezer forintért.

73. kép

Közülük az egyik, a képen is látható Dani, 12 632 forintért kelt el, mivel anyja, a 11. Zsemle már évek óta 4000 literen felül termel.

74. kép

A harci Új Élet Termelőszövetkezet tagjai is kiváló borjúnevelők. Képünkön Sanyi bikájuk utódait mutatjuk be. Valamennyi a tsz-ben jött a világra. Kiváló egyedek nevelődnek bajd belőlük jó gondozással.

75. kép

Ezek a borjak a nagygyombosi egyetemi tangazdaság kiváló apától és anyától származó borjai. Felvitték őket az 1955. évi Országos Mezőgazdasági Kiállításra is.

76. kép

A szentlőrinci tangazdaság Kisasszony nevű üszője, amely az 1955. évi Országos Mezőgazdasági Kiállításon nagydíjat nyert.

77. kép

Nemcsak állami gazdaságaink és termelőszövetkezeteink törekednek saját neveléssel pótolni tehénállományukat és felnevelni jó apaállatokat, Márfaí Jenő kalocsai kistenyésztő is ezen igyekezett. Lenke nevű tehenének a lányával II. díjat nyert az Országos Mezőgazdasági Kiállításon.

78. kép

Az itatásos borjúnevelés módszerei hazánkban eléggé sokrétűek. Sok-sok tapasztalat kell még ahhoz, hogy az ilyen módszerű borjúnevelésnek az útjai véglegesen kitaposottakká váljanak. Mindenesetre az állatszeretők százai és ezrei tanulmányozzák és próbálják ezeket a módszereket, hogy kiválasszák közülük azt, ami a legmegfelelőbbnek bizonyul.

79. kép

Befejezésül még egyszer hangsúlyozzuk: a borjúneveléshez gondos munka, szív és lélek kell. Ebben a munkában igen jól megállják helyüket a nők, akik természetüknél fogva is kiválóan alkalmasak borjúnevelőknek.

80. kép

(Vetített szöveg.)